CONSIDERAȚII PRIVIND INTERFERENȚELE ROMÂNO – SUD-SLAVE ÎN ANTROPONIMIE

Ana Marin
Universitatea *Ovidius* Constanța

This paper tries to emphasize some observations regarding Romanian – South Slavic interferences in anthroponomy. Some of the most frequent names in Romanian anthroponomical system are by Slavic origin, some have Slavic suffixes (-in, -ici, -ov, -ovici, -ev, -evici etc.) The interferences are on phonetic, morphological and structural level. As an example for the Romanian, Bulgarian and Serbian forms of name we gave Ion /Ivan / Iovan.

Ne propunem în acest articol să readucem în discuție interferențele dintre sistemul antroponimic românesc şi cel sud-slav, înțelegând prin acesta din urmă antroponimele prezente la sârbi şi la bulgari. Acest subiect a făcut obiectul de studiu al multor cercetători care au studiat influențele slave asupra limbii române, însă considerăm că este de permanentă actualitate, deoarece antroponimele sunt unitățile lingvistice care păstrează atât urme ale trecutului demonstrând uneori etapele evoluției limbii (cum este cazul numelor de familie), dar în acelaşi timp suferă cel mai uşor influențe străine constituindu-se într-un „tablou-oglindă" al teritoriului ce reflectă diverse aspecte extra-lingvistice (structura etnică a populației, gradul de cultură, influențele modei ş.a.)

Majoritatea numelor de botez calendaristice din documentele de cancelarie româneşti apar în forma lor slavă şi aparțin onomasticonului de rit greco-ortodox. Acest lucru este datorat culturii slave bisericeşti care a transmis românilor numele preluate de slavi prin uzul calendarului bisericesc, renunțându-se astfel la numele "păgâne" în favoarea celor "creştine", prezente în calendarul bisericesc. Nume calendaristice ortodox-creştine sunt prezente în cele mai vechi texte redactate în vechea slavă bisericească. Astfel au ajuns şi la români unde, trebuie să amintim, reproduceau, cu unele mici modificări, forma bizantină. Această trecere a avut loc când în țările române slava devine limbă de cultură. Ca urmare a contactului slavilor de sud cu greaca bizantină, o serie de nume a pătruns la aceştia pe cale orală, redând doar parțial pronunția grecească din momentul împrumutului. Astfel antroponimele au cunoscut la slavi două forme diferite: una veche, slavă bisericească, şi alta populară, complet adaptată la sistemul limbii vorbite.

Fenomenul lingvistic în discuție este firesc. Biserica ortodoxă grecească a preluat nume ebraice pe care le-a adaptat la sistemul fonetic şi morfologic grecesc.

ISSN – 12223 – 7248 © Ovidius University Press

BDD-A3607 © 2002 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:38:56 UTC)

Când slavii au început să-şi organizeze biserica, au încercat să slavizeze numele prezente în calendarul ortodox. Biserica românească a folosit limba slavă veche (sau slavona românească) până în anul 1859, preluând şi adaptând numele calendaristice la sistemul antroponimic românesc. Paralel cu aceste antroponime de origine calendaristică, prin contact lingvistic direct cu popoarele vecine, au pătruns în antroponimia noastră unele nume bulgăreşti şi sârbeşti, hipocoristice sau derivate cu instrumente lingvistice specifice acestor limbi. Din 1200 de nume calendaristice, câte se consideră că ar exista, limba română a păstrat foarte puține, dar deosebit de productive preferând numele slave laice. Să amintim numai numele de familie *Popa* şi *Radu* care sunt considerate foarte frecvente la români (Bolocan, 1996, 10).

S-a constatat că unele nume au o circulație enormă, marcată şi de mulțimea derivatelor (numele *Ioan* prezintă peste 650 de forme) (Ionescu, 1973, 175), pe când circulația altora este mai mică sau numai regională (numele *Bogdan* este folosit frecvent în Ardeal şi Moldova). Acest fapt demonstrează că "*teoria circulației cuvintelor*" din vocabular, creată de B. P. Hasdeu şi înnoită de D. Macrea, se poate aplica şi în antroponimia românească.

Prezenta încercare de analiză a interferențelor a fost realizată pe baza unui inventar redus de nume selectate din dicționare, studii şi materiale indicate la bibliografie, cu scopul de a consemna unele aspecte de bază privind interferențele româno–sud-slave în antroponimie. Obiectul lucrării îl constituie acele nume care prin numărul, frecvența şi valoarea lor pot fi considerate reprezentative pentru sistemul antroponimic comun româno–sud-slav. Am avut în vedere faptul că numele de persoană din documentele slavo–române, în măsura în care sunt româneşti, nu pot fi tratate ca influențe, căci ele sunt folosite pentru a desemna realități româneşti şi nu fac parte din fondul onomastic sud-slav. Însă numele româneşti din documentele medievale sârbeşti apar adaptate la sistemul onomastic respectiv şi astfel se fixează şi-l îmbogățesc.

Până la sfârşitul secolului al XV-lea boierii nu au avut nume de familie nici în țările române, nici în Serbia sau Bulgaria. Există nume atestate documentar în țările române, caracteristice slavei meridionale: *Aldea* – bg. *Aldija*, *Axente* – bg. *Aksentije*, *Baicu* – bg., srb. *Bajko*, *Baba* – bg. *Baljo*, *Balotă* – srb. *Balota*, *Daicu* – srb. *Dajko*, *Manciu* – bg. *Mančo*, *Mareş* – srb. *Mareš* (Rosetti, 1980, 299).

Primii voievozi români şi rudele lor poartă nume slave ca: *Dragoş*, *Bogdan*, *Litovoi*, *Seneslav*, *Tihomir*, cunoscute din documente şi cronici. Unele dintre numele atestate sunt însoțite de o sumă de derivate de origine slavă, la care s-au adăugat altele create în limba română: *Balc*, *Bran*, *Cerna*, *Dobre*, *Dragu*, *Grada*, *Hrană*, *Mil*, *Neagoe*, *Pârvu*, *Preda*, *Radu*, *Slavu*, *Stan*, *Stroe*, *Strez*, *Tihu*, *Vâlcu*, *Vlad*, *Voina etc.*

BDD-A3607 © 2002 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:38:56 UTC)

Acestea au circulat ca prenume până în secolul al XIX-lea, după care unele au devenit nume de familie, intrând în sistemul antroponimic oficial românesc. Destul de multe nume slave primite de la popoarele slave vecine (sârbi şi bulgari): *Begu, Drug, Dub, Glav, God, Lepa, etc.,* sunt păstrate ca nume de familie. Există nume preluate de români în forma lor, păstrându-se elementele constitutive neschimbate: *-mir* şi *–slav: Branimir, Dobromir, Dragomir, Radomir, Stanimir, Vladimir etc.* toate alternând pe *–mir* cu *–slav,* unul singur format din ambii termeni: *Miroslav.* Acestea sunt prezente în sistemul antroponimic românesc actual ca prenume cu frecvență destul de mică în forma slavă de bază, însă au dezvoltat familii antroponimice obținute prin derivare cu sufixe româneşti diminutivale, sau prin afereză, obținându-se hipocoristice adaptate perfect sistemului românesc, sau prin compunere, alăturându-se unor nume şi obținându-se prenume compuse pe care sistemele antroponimice sud-slave nu le înregistrează. Cifrele de frecvență mari pe care le cunosc unele dintre variantele acestor nume slave se datorează şi faptului că ele nu sunt percepute ca nume slave, ci sunt prenume româneşti care intră în formule denominative duble sau triple: *Dobrin, Dobrina, Dobrinel, Dobrinuța, Dobra, Draga, Drăguța, Drăgănel, Dragu, Drăguțu, Dragalina, Rada, Răduța, Radu, Răducu, Răduț, Radalina, Stana, Stănuța, Stanca, Stăncuța, Mira, Miralina, Miralinda, Miruț, Mirana, Vlădica, Vlăduț, Vlăduța, Vlada, Vladelina etc.*

După cum a observat Al. Graur, la trecerea dintr-un sistem antroponimic în altul, numele au suferit anumite modificări pentru a se adapta fonetic şi morfologic sistemului în care s-au integrat. Astfel: *k* devine *č;* iar *g* se transformă în *đ;* din greacă au pătruns *Anghel, Chiprian, Chiril,* iar în româneşte, prin filieră slavă, au devenit *Anghel / Angel* (fem. *Angela*), *Ciprian, Ciril*. Un alt fenomen de transformare fonetică ar fi pierderea unor vocale inițiale: *eu-/ev-, ef-/e-/0* când silaba următoare începe cu *v* sau *f: Eufrosina / Evfrosina / Frusina, Evdochia / Vdochia, Eustatios / Evstatios / Stati (*Graur, 1965, 49-50). În prezent, dorința de unicitate a numelui pe care îl atribuie copilului îi îndeamnă pe părinți să aleagă uneori variantele neadaptate la sistemul românesc, astfel încât sunt înregistrate în inventarul numelor de botez, alături de formele inițiale, prenumele adaptate, derivate şi hipocoristice, sau chiar compuse.

Fenomenul traducerii în slavă a numelor româneşti de către pisarii care copiau documentele s-a produs datorită folosirii limbii slave în biserică şi în cancelariile domneşti. Unele dintre cele mai cunoscute antroponime relevante din acest punct de vedere sunt: *Bejan Roşu / Bejan Cerven, Stan Roşu / Stan Cerven, Fetița / Docica, Negra / Cernii, Giurgea Lungul / Jurj Dolha etc.* car s-au păstrat în onomastica românească mai ales ca toponime. S-a observat şi alipirea sufixelor slave de tipul *–vici* şi *–ovici* în locul celor specifice româneşti la numele unor dieci sau

BDD-A3607 © 2002 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:38:56 UTC)

boieri cărturari în formarea numelor de familie: *Gr. Fierescu* semnează *Fierovici* sau *Fierăvici, Năsturel / Năsturelovici, Margire Mălai / Malaevici.* Aceste sufixe patronimice în antroponimia sud-slavă sunt prezente la numele de familie din sistemul actual, deşi nu mai au aceeaşi semnificație. În Dobrogea sunt înregistrate numeroase formule denominative derivate cu sufixele: *-evici, -ovici, -ov, -ovan,* adăugate unor nume româneşti, în anii 50, când s-au fixat unele nume pentru cei deportați sau pentru cei care veneau în acest teritoriu şi se integrau în comunitățile minoritare. Astfel, *Tătaru* a devenit *Tatarov,* sau *Tatarovici, Marcu* s-a transformat în *Marcov, Marcovici etc.*

În prezent se semnalează în antroponimia românilor timoceni din Bulgaria (Nestorescu, 1996, 55) acelaşi fenomen de fonetism şi prezența elementelor formative caracteristice unui sistem la trecerea în alt sistem a numelor frecvente: *Alexandru / Alexandăr, Ilie / Ilia, Bădică / Bădicov, Bondov / Bondocov, Călinaş / Călineşev etc.*

La nivel morfologic, antroponimele manifestă tendința de a suprima flexiunea nominală: se folosesc metode analitice în locul celor sintetice, se reduce diferența între formele cazuale şi suprimarea alternanțelor vocalice şi consonantice în declinare. Acest aspect este întâlnit şi în limba bulgară, care nu a mai păstrat decât vocativul: bg. *Simione* este vocativ pentru *Simion*, însă nu se întâlneşte în limba sârbă, unde antroponimele străine sunt adaptate fonetic şi transcrise, iar în declinare se comportă ca numele comune cu trăsătura [+animat].

Un aspect deosebit îl constituie categoria subgenului comun. Se întâlnesc nume specific masculine care pot fi purtate de femei: *Mina, Sima, Sofronie, Badea, Nedelea, Oprea etc.*, nume feminine care apar şi la bărbați: *Fira, Para, Paraschiva, Petrica etc.* Confuzia apare şi la nume cu formă distinctă pentru genuri la nominativ, dar care primesc aceeaşi flexiune la cazul oblic, deoarece şi *Fira,* şi *Firu* la G.D. pot avea formele *(al, a) Firii.* Interesul de a discerne genul este mai mare când două forme de hipocoristice vin de la teme sau radicale deosebite, dar au genitivul la fel: *Niță – masc. Ioniță; Niță – fem. Anița* au la genitiv *Niții.* Pentru a distinge formele de gen la vocativ, după ce limba română a împrumutat din slavă desinența *–o: Mario,* folosită alături de *–ă: Ioană, Ioano,* s-a găsit soluția de a folosi formele în *–o* numai pentru feminin, iar cele în *–ă* numai pentru masculin la numele care s-ar putea confunda: masc. *Florică, Niță etc.,* fem. *Florico, Nițo etc.* Masculinele în *–a* şi *–ea* au format vocativul în *–o, -eo: Tomo, Opreo,* fără să aibă o formă paralelă, corespunzând celei feminine în *–ă.*

Multe nume de botez au trecut în clasa numelor de familie, unele neschimbate, altele derivate cu sufixe. Cum numele de familie poate fi comun mai multor persoane, s-a simțit nevoia unei forme de plural. În limbile slave, care, cu

BDD-A3607 © 2002 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:38:56 UTC)

excepția bulgarei şi a macedonenei, nu prezintă articol, pluralul se formează cu ajutorul desinențelor de la substantivele comune. Astfel se întâlnesc formele bulgăreşti *Ivanovici, Stankovi, etc.* pentru a substitui *"familia Ivanov"*. În limba română apar utilizate desinențele de plural la numele de familie: *Ioneştii*.

Unele nume primite din slavă cu desinența *–a* au fost interpretate de E. Petrovici ca adjective posesive feminine: *Cneja, Couia, Orlea, Oslea, Voia, Vâlcea, Vrancea etc.* Patronimele cu sufix compus: *-cea / -cu+ea: Doncea, Marcea, Mincea, Oancea, Stancea, Stoicea* au la bază numele: *Don(cu), Marcu, Mincu, On(cu), Stan(cu), Stoi(ca) etc.*, cunoscând această transformare datorită, probabil, obiceiului diecilor de a folosi genitivul slav patronimic, de origine diplomatică, în locul genitivului românesc în: *-ei, -lui.*

Patronimele cu sufixele: *-in, -ici* provin din adjective posesive. Matronimele formate cu terminația *–in: Muşatin / Muşata, Dobrin / Dobra*, îşi pierd sensul şi astfel sufixul *–in* se adaugă şi la numele masculine în *–a: Cosma / Cosmin, Fota / Fotin*, precum şi la cele în *–ea: Badea / Bădin, Codrea / Codrin, Cristea / Cristin.*

Sufixele *–ov, -ovici, -ev, -evici, -ici*, caracteristice posesivului slav masculin dau funcția de patronim numelui, uneori înlocuind sufixul românesc *–escu: Popov, Popovici*, în loc de *Popei, Popescu, Draganov, Draganici* în loc de *Drăgănescu etc.*

La numele cu forma de genitiv cu articol enclitic sau proclitic s-a observat că în textele slave pisarii n-au tradus flexiunea română de genitiv: *-lui, -ei, -îi* pentru formarea patronimului: *Radului, Codrei, Oancei etc.* Toate acestea sunt precedate de termenul slav *sân "fiul"*, care a intrat în tradiția onomastică românească şi s-a păstrat chiar în actele redactate în limba română până la jumătatea secolului al XIX-lea, fiind înlocuit cu "*fiul*" sau *"feciorul"*. Mai târziu se întâlnesc forme în care articolul proclitic s-a lipit de patronim: a) cu articol enclitic: *Alupii, Alupului;* b) fără articol enclitic: *Algeorge, Almarinoiu.*

Se mai păstrează formele de genitiv pentru a arăta filiația. În cazul numelor de femei, genitivul articulat poate fi al tatălui sau al bărbatului: *Nastasia Ştioncului, Fia lui Timu, Ioana lu Neculai Toma.* La nivelul structurii numelor vom evidenția câteva aspecte privind combinarea a două elemente de proveniență diferită. Vom aminti numai câteva sufixe care prezintă interes datorită originii lor sud-slave, datorită productivității şi a ariei de răspândire a numelor în componența cărora intră.

Unul dintre elementele care a ridicat probleme cercetătorilor este *–ul*, care poate fi considerat sufix la numele sârbeşti şi bulgăreşti: *Jankul, Kjorul, Kljuću, Koćul, Krecu, Kukul, Kuku, Kukuljasa, Kuntul, Majstoru, Marosul, Mirul, Mišu, Mrzaku, Murgul, Mutul, Nješul, Pesul, Pićul, Simul, Sekul, Tinkul etc.* (Tomić, 1984, 345)

BDD-A3607 © 2002 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:38:56 UTC)

Se impune a fi discutat şi alt aspect: *-u* apare acolo unde în slavă avem în paralel un hipocoristic terminat în *–o.* Acest *o* este vocala caracteristică declinării, devenită apoi vocală de legătură între elementele compusului: *Rado-mir,* devenit *Rad-o-mir.* Astfel s-a format hipocoristicul *Rado,* pe care bulgarii îl pronunță aproape ca *Radu.* Prin aceasta se explică de ce găsim numele fără *–u,* ca *Dan,* care sunt în slavă teme în *–i: Vlad-i-mir.* "Tot astfel motivăm prezența lui *–u* la nume mai lungi: *Alecu, Nedelcu,* acestea reproducând pe bulgărescul *Aleko, Nedelko"* (Graur, 1965, 112).

În acest sens trebuie să ținem seama că repartizarea pe teme în *–o* şi *–i* în bulgară coincide în întregime cu repartizarea numelor româneşti pe teme în *–u* şi în *consoană*, indiferent de numărul de silabe. Adesea se întâlnesc derivate de la acelaşi radical, la bulgari şi la sârbi; alături de *Dimo, Simo, Leko* apar *Dima, Sima, Leka*, iar în româneşte *Lecu, Simu, Dimu*, care intră mai ales în categoria numelor de familie. Am putea crede că *Simulescu,* derivat de la *Simu*, este format de la *Sima*, astfel încât se pot construi şi nume ca *Stoiculescu, Tomulescu*, de la *Stoica, Toma*.

Sufixele *–ko, -ku* circulă în nume slave împrumutate mai ales în zonele apropiate geografic de granițele cu popoarele sârb şi bulgar: *Baico, Bâlco, Boico, Hodco, Hrinco, Iațco, Lațko, Panco, Paşco, Petco, Raico, Vlaico, Voico.* Sufixul *–ko* s-a adaptat fonetic la cerințele limbii române, devenind *–ku* în toate aceste nume.

Sufixele *–ici, -iceanu, -icina, -iscu* sunt de origine slavă. La sârbi formează patronimul, iar la români este prezent mai ales în numele de familie: *Albici, Bădici, Bradici, Milici, Donici, Negulici, Vârgolici.* De asemenea, aceste sufixe sunt folosite si la formarea diminutivelor care s-au întâlnit inițial numai ca prenume: *Drăghici, Rădici, Stănici, Comănici, Nicolici*, iar apoi s-au transformat în nume de familie. Ca sufix destul de frecvent şi productiv în onomastica românească, *-ici* intră în alcătuirea unor sufixe compuse: *-işcu=-ici+co: Velicico, Onicico, Mândrişcu; -icean=-ici+a,* considerat sufix augmentativ: *Bădicean, Băicean, Drăghicean; -icina=-ici+ina: Dobricina, Petricina.*

Sufixele *–ot, -otă* sunt de origine slavă, iar T. Maretić citează şase nume sârbeşti, dar care se întâlnesc şi la români: *Balotă, Bratota, Brzota, Kalota, Dragota, Hranota.* Sufixul este productiv în onomastica românească şi destul de frecvent. Pentru a forma nume noi, se poate alătura: a) la nume de origine slavă: *Bealotă, Bârzotă, Radotă, Cernotă, etc.* b) la derivate calendaristice: *Marcotă, Mânotă, Pancotă, Pascotă, etc.* c) la alte teme: *Bârhotă, Borbotă, Cosotă* d) la nume româneşti: *Albotă, Balotă, Coşotă, Serbotă, etc.* Sufixul *–ot* intră şi în componența unor sufixe compuse: *-ot+-ei=-otei: Şerbotei; -ot+-ici=-otici: Dobrotici; -ot+-in=-otin: Dobrotin.*

BDD-A3607 © 2002 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:38:56 UTC)

Ca aplicație a celor spuse am ales exemplificarea cu cel mai răspândit şi frecvent nume de persoană nu numai la români, ci la toate popoarele europene: *Ion*. Forma românească *Ion* reproduce un vechi nume de persoană ebraic *Johanan* încadrat în bogata familie a teoforicelor frazeologice acesta este format din *Jo-* şi verbul *hanan "a face favoare, a avea milă"*. Semnificând "*Jahve a avut milă", Johanan* este la origine o formulă de mulțumire adresată divinității care a favorizat naştera unui copil. Formele sub care este cunoscut astăzi numele ebraic continuă fie gr. *Ioannes,* fie pe cel latin *Johannes.* Popularitatea de care se bucură acest nume a făcut ca formele lui să devină tipice pentru popoarele care le folosesc, aşa încât *Ivan* a ajuns să însemne "rus", *Janos* "maghiar", *Ion* "român". În limba română acest nume a pătruns în diferite perioade istorice, din diverse limbi, astfel explicându-se existența unor forme actuale destul de diferite unele de altele. Numeroasele derivate şi variante care formează familia numelui *Ion* în onomastica noastră pot fi populare sau culte. Din prima categorie fac parte formele moştenite direct din latină: *Sâmziana, Sâmzeana, Sânziana* continuă latinescul "*Sanctus Dies Iohannes"*. Tot aici intră şi formele împrumutate de la popoarele vecine (sârbi, bulgari). Formele culte sunt legate de influența slavonei bisericeşti (Ionescu, 1973, 175).

Ion apare în slava veche sub forma *Ioanu, Ianu*, iar în spațiul sud-slav atestări foarte vechi sunt pentru sârbă: *Iunano* (1065), *Iovana* (1189), *Ioana* (1222), *Ivan* (1245). Aceste împrumuturi sunt formele de bază de la care s-a creat cea mai bogată familie de nume din onomastica noastră. Până la 1500, vechile noastre documente atestă un număr mare de forme care erau în uz: *Ioan*, *Ion* (1390), *Oancea* (1389), *Ivaşcu* (1393), *Ivan* (1417), *Ivanco* (1425), *Ona* (1471), *Ivul* (1484), *Iovan* (1494), *Oana* (1498). Analizându-le descoperim formele de bază şi o serie de sufixe care au contribuit la constituirea derivatelor. Unele dintre acestea s-au menținut până în prezent ca nume de familie.

Pentru onomastica românească formele de bază sunt:

a) ***Ioan – fem. Ioana****: Oana, Oană, Oancea, Ioanete, Ioaneş, Oaneş, Neş, Ioancea, Oanică, Ioanim, Ioaniță, Ioanță, Oanță, Ioanca, Oancă, Oancia etc.*
b) ***Ion***: *Iuan, Ionca, Onea, Onu, Ionac, Nauc, Naca, Oancea, Ionache, Nache, Ionaş, Onaş, Onăşel, Ionaşcu, Onaşcu, Naşcu, Oncu, Ioncea, Ioncel, Ionciu, Onciu, Oncica, Cica, Oncilă, Onecu, Ionecu, Ionescu, Ioneci, Ionencu, Ionel, Ionela, Nelu, Nela, Ionete, Onete, Ionuț, Ionuță, Oneață, Neață, Nuța, Ionică, Onică, Nică etc.*(Constantinescu, 1963, 285)

În onomastica bulgărească forma de bază:

BDD-A3607 © 2002 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:38:56 UTC)

***Ivan**: Ivanco, Ivancul, Van, Vane(a), Vanco, Ivancea, Vancea, Ivăniş, Ivănuş, Ivaşcu, Ivănuț, Iva, Ivaciu, Ivul etc.* (Ilćev, 1969, 189)

În onomastica sârbească:

***Iovan**: Iova, Iove, Iovana, Iovancea, Iovanciu, Iovăniță, Itu, Iota, Ioțu, Ivanaț, Ivanda, Ivanić, Ivaniš, Ivancea, Ivančić, Ivo, Ivoje, Ivča, etc.*(Grković, 1977, 281)

Ca nume de familie româneşti sunt consemnate şi alte derivate: *Ioanian, Ionicescu, Ioanici, Ioanide, Ioanin, Ioanițescu, Ioanovici, Ioanin, Ioanovici, Ionaşiu, Ioncelescu, Ionian, ionici, Ioaniță, Ioanițoaia, Ioanițoiu, Ioanța, Ioanu, Ionciovici, Ionciu, Ioncu, Ionda, Ionovici, Ionu etc., Ivan, Ivana, Ivancea, Ivancenco, Ivanciovici, Ivanciu, Ivanov, Ivancu, Ivanici, Ivanovici, Ivănceanu, Ivăncuş, Ivăncuț, Ivăneanu, Ivăneasca, Ivănescu, Ivănică, Ivănici, Ivănoiu, Ivăntescu, Ivănucă, Ivănuş, Ivănuşcă, Ivănuță, Ive, Ivescu, Iveşti, Ivoaie, Ivu, etc, Vanc, Vanca, Vancea, Vanciu, Vanic, Vănescu etc.* (Iordan, 1983, 258)

După cum se poate observa, interferențele româno – sud-slave se manifestă atât la nivel fonetic (alternanța *a/ă, oa/ova),* cât şi la nivelul structurii: radical românesc+sufix slav; radical slav + sufix românesc; radical slav (bulgăresc sau sârbesc) + sufix slav (în onomastica românească), iar în onomastica sud-slavă: radical slav + sufix românesc.

Am putea spune că interferențele în antroponimie, deşi au început în secolul XII – XIII şi continuă şi astăzi, pot fi mai bine evidențiate în onomastica românească decât la sud-slavi. La nivelul relației antroponim – toponim, studiind toponimele din regiunea Crna Reka s-a observat că multe dintre ele sunt de origine românească, iar o parte dintre acestea provin chiar de la nume de persoane româneşti. Sub aspectul formei nu se deosebesc prea mult de alte antroponime din regiune care sunt atestate ca fiind sârbeşti, dar, urmărind criteriile lingvistice, s-a constatat că unele prezintă particularități formale ce se explică doar prin limba română. D. Gămulescu apreciază că, suferind modificările fonetice caracteristice zonei dialectale şi cele morfologice care integrează antroponimul respectiv în sistemul lingvistic sârbesc, aceste antroponime reprezintă puncte de interferență între cele două sisteme onomastice (Gămulescu, 1983, cap. „Antroponime româneşti în Serbia de nord-est”). Antroponimele: *Andrei, Bălan, Bucur, Ion, Roşu etc.* asociate toponimelor: *Podjina Andrej, Balanov Potok, Bukurovo Brdo, Jonov, Pjatra Rošu, Krš Rošu, etc.* impun o precizare: zona studiată a fost, parțial mai este, locuită de români. Credem că toponimele din Serbia ale localităților cu populație românească nu sunt toponime sârbeşti, ci româneşti, aparținând Serbiei doar din punct de vedere geografic. Prin

BDD-A3607 © 2002 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:38:56 UTC)

urmare, antroponimele aparţin sistemului onomastic românesc şi nu constituie puncte de interferență.

Un alt aspect al relației antroponim – toponim îl constituie utilizarea toponimului ca supranume, mai ales la persoanele care provin din alte regiuni: localitatea bănățeană Gad – supranumele *Gađanin,* adaptat sistemului onomastic sârbesc, însă utilizat şi în zona locuită de sârbi din România, la fel ca şi *Arđelan, Vatinac etc.*

O mare parte din numele frecvente la noi au intrat în onomastica românească prin filieră slavă, uneori păstrând forma inițială, alteori adaptând-o necesităților sistemului lingvistic românesc. Unele nume s-au păstrat ca prenume, altele au intrat în categoria numelor de familie constituind baza de la care s-au format prin procedee lexicale specifice româneşti şi alte nume de familie. Din totalul aparițiilor numelor de familie, în forma de bază (fără derivate şi compuse) *Ion* numără 58255, iar *Ivan* 41997 de apariții (Bolocan, 1996, 13), diferența dintre forma specific românească şi forma slavă a aceluiaşi nume nefiind considerabil mai mare. Pentru influența onomasticii româneşti asupra celei sud-slave vom exemplifica statistic doar cu elementele româneşti în antroponimia caraşovenilor. Din totalul de 1455 de forme antroponimice înregistrate în 1974, 523 de antroponime (şi 40 de variante) sunt de origine românească, iar la numele de familie numărul lor depăşeşte 50%. (Tomici, 1974, 85) Este de aşteptat ca datele acestea să nu mai fie de actualitate, însă rămân un exemplu pentru această problemă. Probabil că o analiză a elementelor româneşti în antroponimia sud-slavă va constitui tema unui studiu aparte.

Aceste câteva considerații asupra interferențelor româno–sud-slave în antroponimie au dorit să atragă atenția că numele reflectă ideea de unitate lingvistică în acest spațiu cultural unitar pe care-l putem numi Balcania.

BIBLIOGRAFIE

Bolocan, 1996: Bolocan, Gh. *Dicționarul numelor de familie din România*, SCO, II 2/1996, Craiova

Constantinescu, 1963: Constantinescu, N. A. – *Dicționar onomastic românesc*, Editura Academiei Române.

Gămulescu , 1983: Gămulescu, D., *Influențe româneşti în limbile slave de sud*, cap. „Antroponime româneşti în Serbia de nord-est", Editura ştiințifică şi enciclopedică, Bucureşti.

Graur, 1965: Graur, Al., *Nume de persoane*, Editura ştiințifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1965.

Grković, 1977: Grković, M., *Rečnik ličnih imena kod Srba*, Beograd.

Ilćev, 1969: Ilćev, St., *Rećnik na ličnite i familni imena u Bălgarite*, Sofia.

BDD-A3607 © 2002 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:38:56 UTC)

Ionescu, 1973: Ionescu, C., *Mică enciclopedie onomastică*, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti.
Iordan, 1983: Iordan, I., *Dicţionar al numelor de familie româneşti*, Editura ştiinţifică şi enciclopedică.
Nestorescu, 1996: Nestorescu, V., *Din antroponimia românilor timoceni din Bulgaria*, SCO II 2/1996, Craiova.
Rosetti, 1980: Rosetti, Al., *Istoria limbii române*, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti.
Tomić, 1984: Tomić, M., Onomastika Srba i Hrvata u Rumuniji, *Antroponimia Srba i Hrvata u Rumuniji*, Academia Sârbă de Stiințe și Arte, I, Onomatolo ki prilozi, V, Belgrad, 1984.
Tomici, 1974, Tomici, M., *Elemente româneşti în antroponimia caraşovenilor*, SCL, XXV 1/1974.

BDD-A3607 © 2002 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:38:56 UTC)